

Universitätsbibliothek Paderborn

Vier Gront-Reghels der Christelijcke wijsheyt

Manni, Giovanni B.

Antwerpen, 1683

Eeuwicheyt Der Ziele. Quid prodest homini si mundum universum lucretur,
animæ vero suæ detrimentum patiatur. Wat kan het den mensch baten
dat hy de heele werelt win, indien hy sijn ziele verliest? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50172](#)

EEUVVICHEYT DER ZIELE.

Quid prodest homini si mundum uni-
versum lucretur, animæ vero suæ
detrimentum patiatur.

Wat kan het den mensch baten dat hy de
heele Werelt win , indien hy sijn ziele
verliest ? Matth. xvi.

Den eersten en voornaemsten grondt-
regel wordt ghetrocken uyt de be-
merkinghe der Eeuwicheydt , ver-
voeght met eene levendighe kennis van de
weerdicheydt der Ziele , ende een omberoer-
lyck voornemen van die meer te achten dan
al wat het lichaem aengaet : want daer en is
maer een Ziel , een eenighe , een eeuwiche
Ziel . Ick segh cene Ziel , die maer eens alleen
verloren zijnde , noyt meer en kan herwon-
nen worden ; ende eens ghewonnen , noyt
meer verloren .

Dat dan den leser in't binnenste zijs her-
te eens overweghe dese weynighe linien ;
ende als oft hy met de voetstappen der ghe-
dachten

dachten gekomen waere voor de twee poorten der Eeuwicheydt , waer van de eenen naer den Hemel leyt, de andere naer den afgrondt der Helle ; ende die als door Gods handt gheopent vindende, laete zyn oogen vallen op de oneyndelycke hooghde en diepte van die ombepaelde eeuwen , by sich selven meermaels en meermaels herhaelende dese dry woorden

Noyt, Eeuwicheydt, Altyt.

En sich dan keerende tot zijn Ziele , deselve vanden slaep opwecke segghende :

Ah ! weest ghedachtigh mijne Ziele , dat ghy eeuwiche zijt , ende eeuwighlyk moet leven, oft in gheluck-salicheydt oft in ellende. Leeft voor de Eeuwicheydt , strydt voor de Eeuwicheydt , lydt voor de Eeuwicheydt. Want stryden ende lyden in een leven , datmen sonder lyden en stryden niet passeren en kan , dient tot een eeuwighlyck gheluckich oft eeuwichlyck ellendigh leven.

De doodt is de poorte der Eeuwicheydt , ende als ghy tot daer toe sult gheraeckt zyn, indien gy die vanden Hemel niet in en treedt, maer af-gesmeten wort langhs die van de Helle , wee u ! want ghy alsdan met den Engelschen Koninck Henricus den achstsen wel sult moghen uytroopen , wy hebben't al verloren:

DER ZIELE.

9

verloren: overmidts eenen mensch , zijn Ziel
verloren hebbende , niet meer en heeft te
verliesen oft te winnen.

Als ghy nu sult den voet ghestelt hebben
op de dorpels der *Eeuwicheydt* , gaet al-
lenghskens binnen stap voor stap; ende over-
leghet by u selven , dat de *Eeuwicheydt* ,
alhoewel oneyndelyck is, ende in haer be-
sluyt ontallycke eeuwen , ontallycke maen-
den, ontallycke weken , ontallycke daghen
ontallycke uren , ende ontallycke minuten ,
ende boven dese ontallycke noch andere on-
tallycke minuten , uren , daghen , weken ,
maenden, jaeren, en eeuwen; evenwel, als oft
zy bepaelt waere, wortse in dees twee korte
woorden begrepen , die nochtans gheen
eynde en hebben , *Noyt* , *Noyt* , *Alydt* ,
Alydt. O goeden JESVS , wat een on-
ghemeten zee is dit? sonder grondt sonder
oever, sonder palen en sonder eynde. O hoe
klopt mijn hert , hoe slaet den pols, hoe ver-
kilt mijn bloedt, als de ghepeysen my onstel-
len , bottende tegen dat *Alyt* en *Noyt* , *Noyt*
en *Alyte*.

Eenen *Alydt* , die *Noyt* eyndighen en
sal : eenen *Alydt* , die uyt ons ghedacht
Noyt gaen en moeste : eenen *Alydt* , die
even als een snydende mes dweers door pas-
seert de ziele der sondaeren : eenen *Alydt* ,
die

die even als eenen scherpen doorn doorsteect het hert vanden rechtveerdighen : eenen *Altydt*, die de sterckste pilaren der Kercke heeft doen beven : eenen *Altydt* die de woestijnen en kloosters vervult heeft, die de suyverheyt der Maeghden bewaert heeft, die de Martelaers hun bloedt af-getrocken heeft, die de heylicheyt gebaert heeft ende de onnooselheyt onderhouden.

O Noyt ! ô Altyt ! ô Altyt ! ô Noyt !

Noyt en is hy quaet , die peyst op *Altydt*.

Altyt is hy goet, die den *Altyt* voor oogen heeft.

Noyt , *Altyt* , *Eeuwicheyt*:

Siet mijnen vriendt , ghy steeckt alreede in't midden der *Eeuwicheyt* , die gheen middenden heeft ; inden loop der jaeren , die noyt en eyndighen ; inden rinck , wiens omloop eeuwigh is ende het middelpunt op alle tyden : want altyt durende noyt eyndighen en sal , ende altyt sich uytstreckende en sal noyt bepaelt worden : eene ghestadighe onveranderlyckheyt, eene onstervelycke gestadigheyt: een radt dat, altyt draeyt ende noyt stil en staet : een fonteyn, wiens waters door ontallycke buysen altyt loopen en wederom keeren , sonder in d'een of d'ander oyt op te hou-

houden; een waterader, daer een gedurighe riviere uyt spruyt van aldersoetsten zeghen oft alderbitterste vermaledydinghe: een serpent, dat sich in't rondt omleght, stekende synen steert in den mond, soo dat het ner-gens en begint te eyndighen, maer vertoont sich sonder middel en sonder eynde. Ghy wilde weten wat de *Eeuwicheydt* was: siet ghy hebbet verstaen sonder dat te verstaen: want alle dese ghelyckenissen, daerse mede beschreven wordt, alhoewel sy veel schynen te bedieden, en legghen gants niet uyt. Een mierken en kan by gheenen olifant verghe-leken worden, veel min t'gheen oneyndigh is by eyndelijcke saken. Nu wat isser oneyndelycker als de *Eeuwicheydt*, aenghesien zy uiter nature oneyndelijck is, ofte de on-eyndelijckheydt selfs. Naer duysent jaeren, naer duysent millioenen van jaeren, en duysent millioenen van millioenen der eeuwen, en konde niet gheraken tot het eynde, of tot het midden, ja niet tot het beginsel der *Eeuwicheydt*. Soo langh als de aerde, aerde; den hemel, hemel; Godt (ô Heere! wie kan dit oyt begrypen, t'gheen nochtans allentsins seker is?) soo langh, segh ick, als Godt. Godt sal wesen; soo langh sullen de salighe, saligh; en de verdoemde, verdoemt blyven: ende om dat Godt noyt op-houden en kan Godt te

te zijn , en kunnen de verdoemde noyt op houden verdoemt ; nocht de salighe, saligh te wesen.

Och oft wy dickwils peysden op desen *Altijdt* ! hoe licht ende kort soude ons schynen alle lyden ! hoe soet en vermakelijck allen aerbeyt om te komen tot het eeuwigh ghenieten van den eeuwighen Godt ! Hoe ver'souden wy ons houden van alle sonden ! Hoe jeverigh soude wy syn tot goede werciken ! Hoe wel souden wy trachten te besteden dien ooghenblick , daer de *Eeuwicheyt* aen hangt !

Doet dan , ô Eeuwighen Heer, doet door uwe bermhertigheyt open onse oogen , om waerachtelijck te doorsien, hoe onghemeten, hoe gheluckigh oft ellendigh de *Eeuwicheyt* is : maeckt doch dat wy soo leven op desen ooghenblick tyts, die ghy door uwe ghenade ons hebt ghegeven, en't selve soo besteden, dat het ons inder *Eeuwicheyt* magh baerten.

Dit roepen wy , dit preken wy aen een jeder , om die zielen te bewaeren , die niet en betreden den wegh der godt-salighe *Eeuwicheyt* , maer blindelinex loopen naer den af-grondt der *Eeuwige* rampsaligheyt. Hoort ô Christenen , hoort ô Heydennen , al die der leeft over den gantschen aertbodem,

bodem, en woont inde uiterste gewesten der werelt : hoort altemael dese dry woorden , Noyt , Altijt , en Eeuwicheyt . Saligh zijnse die nu inden hemel u ghenieten , ô Eeuwighen Godt , gheluckich boven gheluckich , want zy sullen u loven in de eeuwen der ceuwen .

O Eeuwicheyd ! sonder paelen ! ô hoo-
ghe , ô breede , ô diepe Eeuwicheyd ! on-
eyndelyck hooghe , oneyndelyck breede ,
oneyndelyck diepe Eeuwicheyd ! Van dit
Ooghenblick levens , ô steiffelijck mensch ,
hanght een Eeuwicheydt leven of sterren . Hier
toe leydt u de wellust der wereldt , daer
toe brengt het Cruys van Jesus : kiest
't geen u best behaeght : want het staet u vry
te leven of te sterren , maer zyt ghdachtich
dat soo het leven als het sterren is voor een
Eeuwicheyd .

Als ghy soo verre met de ghepeyzen geko-
men sult wesen , ô leser wie ghy zyt , dan sal
den H. Joannes Guldemont stutten den om-
betoomden loop van uwe ongeregelde pas-
sien , ende u met dese woorden aenspreken .
Seght my hoe veel handen hebt ghy ? Twee :
Godt wiltse u bewaeren : maer om datg'er
twee hebt , quaemt ghy by gheval de een te
verliesen , ghy behielt noch d'ander . Ende
hoe veel voeten hebt ghy ? Twee : Den Heer
laetsc

laetsē u behouden ; maer met ongheluck den eenen af-gekapt wesen, sout noch den anderen hebben. Ende hoe veel oogen hebtge : Twee. Dieſe u gheschapen heeft moetſe behoeden , wantſe u ſoo lief zijn ; maer ſoorder eene verduyſtert wierde mit een overwasschende ſchelle die niet af-gepelt en konde worden; daer blever u noch een over. Maer nu dan , hoe veel *Zielen* hebde ! Hebrigher twee , veel gheluex daer mede : want d'een verloren gaende , kont de andere noch behouden. O mynen Godt ! ô mensch ! ghy en hebt maer een *Ziel* , een eenighe *Ziel* , een eeuwighe *Ziel* , ſooghe dees verliest ghy en behouter gheen andere , ſooghe dees behoudt ghy behouter eene dier u hondert enduyſent zielen weert is : ſooghe dees verliest ghy verliestſe voor *Eeuwicheyt* , ſooghede behoudt ghy behoutſe voor *Eeuwicheyt* ; deſe behouden en kan noyt meer verloren worden, verloren en kan noyt weder ghekregen worden;

O Christen mensch , waer is u gheloof? waer is u verſtant. Laet ons aen't kort gheweer koimen, hier houd ick u staen , ghy en ſalt my niet ontsnappen. Ghelooft ghy de *Eeuwicheydt* , of en gheloofdeſe niet ? Gheſtoofdeſe niet , ghy doet te veel : gheloofdeſe, ghy doet al te luttel. Wel hoe ? maeckr
ghy

ghy mcer wercks van vier voeten aerde, van wat roock der eere, van eenen oogenblick plesiers, van een handt-vol stucxkens die wat gheel sien, oft ronde bollekens uyt eenighe zee-schelpen, als van uwe arme *Ziele*, uwe eenighe, uwe eeuwiche *Ziel*: Gheloofst my maer, en ick ben voldaen.

Soo dese alhoewel weynige woorden aen u, die de *Ziele* min acht als het slecht ghelyc, te veel duncken; ick ben te vreden, dat ghy in u herte print niet meer als dees twee woor- den, *Eenighe-Ziele*, *Eeuwighe-Ziele*. Soo sult- ghe als de bekoringhen u prickelen, als de voorworpsels der ghenoechten u aenlocken, als de sinnen u streeelen, met desen staelen schilt af-weiren alle de slaghen der vyanden; ghelyck eertyts Keyser Karel den vyfden, aen wie naerder handt het gepeys der *Eeuwicheyt* de Kroone van't hooft heeft geruckt, af-sneed den draet des onrechtveerdighen raets van eenen Politiken Atheist, segghende; *Maer daer is een Ziele*. Och oft den mensch dickwils by zy selven herhaelde; *Maer daer is een Ziel, een eenighe Ziel, een eeuwiche Ziel*. Ghy sult glorieus wesen als eenen Alexander, gheluckich als eenen Cæsar, rijck als eenen Cresus, schoon als eenen Absalon, sterck als eenen Sampson, minnelijck als eenen Jonathas; de tyckdommen, de eeren, de verheye staeten,

de

de meeste plesieren sullen 't uwent in huys
rollen benefens allen voorspoet : maer en
sultghe dit niet al , t'zy lief of leet , moeten
hier laeten inde ure des doodts , naer vier of
vyf daghen dieghe sult hebben gheleest ?

Wat salder dan , ô versteenden sondaer ,
wat salder dan gheschieden met uwe Ziele ,
uwe eenighe Ziel , uwe eeuwighe Ziel ?

O gulde waerheyt , ô gront-reghel der sa-
licheyt ! weynigh verstaen en weynigher ghe-
bruyc kt vande werelt ! Eenighe ziele , Eeuwighe
ziele , wiens vergheten heyt my doet roepen ;
O daer en is gheen gheloof , daer en is gheen
verstant , daer en is gheen bedencken in den
ghenen die sondight .

Ziele :	Eenighe :	Eeuwighe
Noyt :	Alyt :	Eeuwigheyt .

Heere , verlost myn Ziel van het slagheweert , en
de myne eenighe uyt de klauwen van den bloet-hond .
Psal. 21 .

Salva

Salva Animam tuam.

Maeckt u Ziele salich. Gen. xxix.

T Reede onder de voeten al dit poppen-goet,
Dees asschen en stof dat met den Wind weghe-
vlieght :
Om de Ziel te behouden die leven moet,
En te winnen het gheen ons noyt en bedrieght.
Lydt voor de Eeuwicheyt , die gheen eynde kan
Weeten ,
Alle kommer en smert daerghe me wordt gesmeten :
Besleert uw ghepeys om schatten van waerde
Te maken nyt 't slyck en slijm deser aerde.

B EEU-